

Fleir búfolk eru óhjálpin. Starvsfólkini geva teimum so at eta

27. febrúar verða fyra ár, síðan tað fyrsta búfólk hóttu inn á Eysturoyar Ellis- & Røktarheim í Runavík.

Heimð er millum tey størstu arbeidsplassini á Skálafjarðum. Búfólkini eru 32, og afturat teimum starvast umleið 50 fólk á heiminum, ein stórir partur tó partið. So nógv fólk skal til í minsta lagi, tí fleiri av búfólkunum eru røktarsjúklingar.

Umstøðurnar á ellis- og røktarheiminum eru góðar. Har er ljóst og hugnaligt. Búfólkini hava egð kamar við baðrúmi. Bygningurin hevur fyra loir, og í hvørjum loir er køkur, sum búfólkini og teirra avvarðandi kunnu brúka.

Deildarleiðari er Sigrun Arnólson, sum er ein av teimum 14 sjúkrasysturum á heiminum, og so eru 21 sjúkráhljálparar. Men bara fyra sjúkrasystur arbeida heila tíð og fimm sjúkráhljálparar. Ein sjúkrasysturarnæmingur er eisini.

Hini starvsfólkini eru ein økótoma, ein økónomuassistentur og fimm hjálparfólk í køkinum. Fyrra vaskikona, ein fysioterapeutur, ein ergoterapeutur og eitt ítrivsfólk. Tað eru ikki nógv mannfolk, sum arbeida á ellis- og røktarheiminum: fyrstæðamaðurin Tordur Niclasen, bókhaldarin, húsaforðarin og eitt hjálparfólk í køkinum.

Seingjarklæði, handklæði og tilfært fer á Lands-sjúkrahúsið til vaskingar. Búfólkini hava síni egna klæði, og tey hava eina konu, sum arbeidir halva tíð, at vaska.

Starvsfólkini koma úr ymsum bygðum í Eystur-

Eitt prát skulu stundir eisini vera til millum starvsfólk og búfolk

oynni. Nokur teirra hava áður arbeitt á Lands-sjúkrahúsinum. Hjað nógva kom tað væl við ikki longur at skula koyra ein tíma hvønn vegin dagliga millum heim og arbeidsplass.

Deildarleiðarin Sigrun Arnólson arbeiddi áður á B7 á Lands-sjúkrahúsinum. Henni dæmar betur hetta nýggja arbeidð, tí her heldur hon seg kunna gera meira fyri fólkini. Tað er ikki so langt síðan, at fleiri starv vóru jattað til heimð. Sigrun heldur, at tey áttu at verð fleiri.

Ein arbeidisdagur

Klukkan sjev um morgunin byrjar dagvaktin, sum avloysir nattarvaktina. Klukkan áttu er morgunmat. Tá hava sjúkrasysturnar gjørt heilvagin kláran, meðan hini gera búfólkini klár til morgundrekka. Nokur fara upp at

fáa morgundrekka, men tey flestu vilja heldur hava morgundrekka upp á songina. Og er onkur, sum ikki hevur sovið so væl, fæa tey fró at sova longur út á morgunin.

Starvsfólkini fáa morgundrekka klukkan nóggu. Síðan kemur arbeidð at fáa búfólkini, sum ikki eru komin á fótur, upp. Rønt verður at leggja arbeiðssoleis til rættis, at tey somu ikki áltað skulu fyrst upp. Ólu skulu upp hvønn dag, eisini tey, sum fara upp í ein koyristól at sita. Fyrraparturin fer til ítriv. Í ergoterapiuni kunnu tey gera ymist handarbeið á eftir tí, tey eru ment. Aftur við ítrivinum fáa tey ein drekkamunn.

Dagurð er klukkan trí korter til tólv. Ólu eta saman. Tær raskastu konurnar plaga at hjálpa til við at taka av borðnum og hjálpa teimum meira óhjálpu. Hetta gera tær

av sinum eintingum. Eftir dagurð kunnu búfólkini leggja seg eina løtu, um tey vilja tað. Ella tey bara hvíla í einum stóli. Í meðan hava starvsfólkini fund um, hvat skal henda dagin eftir.

Tá búfólkini koma upp aftur, fara tey raskaru aftur í ergoterapiuna, og aftur fæa tey ein drekkamunn aftur við arbeidnum. Hini sita í upphaldshöllini og fáa ein munn. Kvoldvaktin kemur klukkan trí. Hon skipar fyri onkrum til undirhalds ella øðrum. Onkur lesur upp, og teimum gomlu dæmar væl at sita og syngja sálmar.

So er nattúrð, og nakað seinni fara tey til songar.

Avgera sjálv

Óvæð eru tað nógv fólk, sum kenna seg ótrygg við at fara á eitt slikt heim. Tí gera starvsfólkini tað, tá

Fáar arbeidda heilan dag

Foto: Rasmussen

Búfólk og starvsfólk trívast á ellis- og røktarheiminum í Runavík, men arbeidð er tungt

onkur hevur fingið jattað rúm á heiminum, at tey fara at vitja tey. Ólu verða vitjað framan undan og fáa at vita, hvussu tað er at búgva á ellis- og røktarheimi.

Umstøðurnar eru ikki strangar. Eitt nú kunnu búfólkini fara at ferðast, um tey eru fer fyrri tað. Avvarðandi og onnur kunnu koma at vitja, tá tey vilja. Fæst vitjanartíð er ikki. Ó búfólkini kunnu fæst við tað, teimum lystir á heiminum. Nevast kann, at tær komur sjálvar halda sitt kamar.

Fyri at gera livið meira fjølbroytt, royna starvsfólkini at skipa fyri ymiskum tiltøkum. Kór hevur vitjað, og Eysturoyar Dansifelag hevur eisini verið har. Mikukvöld og sunnudag skiftast Brøðrasamkoman og kirkjan um at vera á heiminum.

— Tað hevur nógva at siga fyri tey at sleppa slík arferð. Tey vóru ógvuliga legin um ta ferðina, onkur teirra hevði heldur ikki verið nðri áður.

Sigrun heldur, at hetta er eitt gott stæð at vera hjá eldri og óhjálpinum fólk. Tey høvdu ikki klár- að seg heima, heldur hon.

Arbeiddið krevur styrki

Hilda Lauritsen er sjúkráhljálpari og hevur arbeitt á heiminum, síðan tað læt upp. Hon býr í Runavík.

— Mær dæmar væl at vera sjúkráhljálpari, tað vildi eg vera. Vit verða so væl við tey gomlu. Men arbeidð er líkamliga tungt og meiri eisini sál- arliga. Neyðugt er at vera sterk bæði so og so, sigur Hilda.

Tað er nógva órðvisi enn á einum sjúkrahúsi. Á

sjúkrahúsi koma sjúk fólk og gerast síðan frísk, men á ellis- og røktarheimi er tað røkt alla tíðina.

— Vit taka ofta trupul- leikarnar heim við okkum.

Hugsu um onkan, sum kanska ikki hevði tað so gott, tá vit fóru heim.

Av tí at arbeidð er so tungt, vilja fleiri sjúkrasystur og sjúkráhljálparar arbeida partið. Nógva hava fingið arbeidstíðina stytta, men nú heldur stýrið fyri ellis- og røktarheimið aftur við at geva fleiri loysi at arbeida nð- ursetta tíð. Hilda heldur, at tær, sum vilja, áttu at hava fulla ar- beidsvíku. Tað hevði eisini tænt búfólkunum, tí starvsfólkini høvdu verið betur fyri.

Hilda hevur sjálv sœkt um at fáa arbeidstíðina nðursetta. Tað har ikki til. Tí hevur hon nú biðið um farloyvi og fer at taka vaktir svarandi til ¼ tíð.

So ætla hon umframt at hava vaskiarbeið. Hilda heldur ikki, at lón- in hjá sjúkráhljálparum er so órimlig. Heilt starv gevur góðar 11.000 krónur í lón, men so eru nógvar kvøld- og nattarvaktir. Sjúkráhljálparar læra bara í eitt ár, og tað er góð lón í

mun til hjá sjúkrasysturum, sum læra í trí ár.

Bara gott at siga

Búfólkini lata væl at.

Í upphaldshöllini hittu vit Rigmor í Lón, sum sat í koyristól. Hon hevur biðið á ellis- og røktarheiminum stívliga eitt ár. Hóast lamið fæst hon við at broðera og annað handar- beiddi. Henni dæmar væl á heiminum. Fer tíðliga upp hvønn morgun.

— Vit fáa gott at eta og prátta væl saman. Tá verður er til tað, fara vit út.

Millum búfólkini í ergo- terapiuni hitu vit tær raskar konur, Petru Johannesen av Nesi og Lenu Jensen av Hellumum, og vart gott til Elduvíkar. Báðar farnar um tey 80.

— Ikki nakrastadni fáa vit tað betri. Tað eru so vagnisnæð menniskju, sum arbeida her. Alt fáa vit borið upp í hendurnar.

Petra og Lena kendust ikki, fyrr enn tær komu á heimð. Nú hugna tær sær saman. Lena vesar turri- kløð og taskur, Petra bindur, troyppentur og vevur eitt sindur.

— Tey hava tósáð um at gera eina ferð til Noregs í summar, tað hevði verið stuttligt.

Tær báðar eru so væl fyri, at tær kunnu ganga túr.

Og væl nøgdar eru tær við alt, sum gjørt verður fyri tær.

— Til jóla høvdu vit veitslu. Hvert búfólk hevði tveir gestir við. Dansifelagið hevur eisini vitjað, og tá fóru nokur okkara upp í

randi

Millumáli er seinnapartin. Hann koyra tær út í upphaldshöllina og í ergoterapiuna

